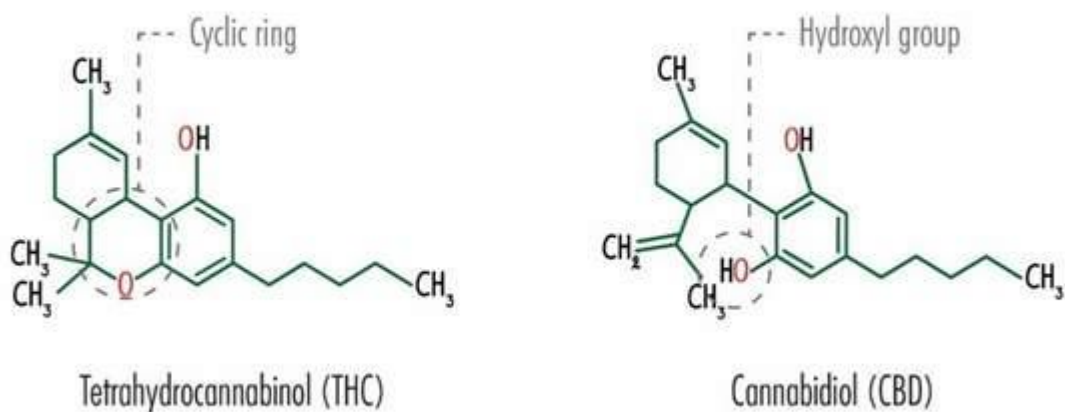

Κάναβη και συμπληρώματα διατροφής;

Γεώργιος Αλβέρτος Καρίκας, Ομότιμος καθηγητής, Τμήμα Βιοϊατρικών Επιστημών,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Χημικές δομές Δ1THC και CBD

Η μεγάλη διάδοση των προϊόντων/σκευασμάτων που περιέχουν συστατικά κάνναβης (κανναβινοειδή) έχει δημιουργήσει, πέραν των άλλων, και αρκετή σύγχυση όχι μόνο στους επιστήμονες υγείας αλλά και στους καταναλωτές, τόσο διεθνώς όσο και στη χώρα μας. Πρόσφατη δημοσκόπηση αποκάλυψε ότι ένα συντριπτικό ποσοστό (92%) των Ελλήνων δεν έχει κατανοήσει τη «θεραπευτική» αξία των κανναβινοειδών OTC, ενώ το υπόλοιπο (8%) δήλωσε ότι επιθυμούν περισσότερη ενημέρωση (Editorial - Φαρμακευτικός Κόσμος, Δεκ. 2022-Ιαν. 2023).

Όπως είναι γνωστό, τα κυκλοφορούντα παράνομα ή νόμιμα παρασκευάσματα της κάνναβης μπορούν να διακριθούν σε 4 μεγάλες κατηγορίες:

- Η ινδική κάνναβη (*Cannabis indica*) με υψηλή συγκέντρωση (5-30%) του ψυχοδραστικού συστατικού της Δ1THC.
- Η φαρμακευτική κάνναβη (*Cannabis sativa*), με συγκέντρωση Δ1THC (>>0.2%) και υψηλή συγκέντρωση της μη ψυχοδραστικής κανναβιδιόλης (CBD).
- Τα συνθετικά ανάλογα των κανναβινοειδών (τερπENOφαινόλες).
- Τα συμπληρώματα διατροφής με συγκέντρωση <0.2% CBD και απουσία ψυχοδραστικής Δ1THC (Υπ. Αποφ. Δ3(α)20492 ΦΕΚ 2712.2022).

Η ινδική κάνναβη, λόγω της ευρύτατης διάδοσής της σε παγκόσμιο επίπεδο, θεωρείται από τα πλέον ερευνηθέντα θέματα εξαρτησιογόνων ουσιών. Η πληθώρα των φαρμακοτοξικών δράσεων της καπνιζόμενης κάνναβης οφείλεται στην πολλαπλή αλληλεπίδραση

περισσότερων από 100 κανναβινοειδών, των μεταβολικών/πυρολυτικών παραγώγων τους και τη συνέργεια άνω των 500 ενώσεων που περιέχει η φυσική δρόγη. Η χρόνια λήψη Δ1THC, ως αγωνιστής του ενδοκανναβινοειδούς συστήματος (υποδοχείς CB1-CB2), έχει ενοχοποιηθεί προ πολλού με σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο ΚΝΣ, αναπνευστικό, καρδιαγγειακό αναπαραγωγικό και ανοσοποιητικό σύστημα.

Σε ό,τι αφορά τη **φαρμακευτική κάνναβη**, τα κυκλοφορούντα σκευάσματα εκδηλώνουν ένα ευρύ φάσμα σημαντικών βιολογικών δράσεων και έχουν χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση του γλαυκώματος, της ναυτίας της χημειοθεραπείας, των συμπτωμάτων σκλήρυνσης κατά πλάκας, της ανθεκτικής παιδικής επιληψίας. Ωστόσο, πολλά ζητήματα ασφαλούς χορήγησης της, δεδομένης της ένδειας επαρκών κλινικών μελετών, παραμένουν ακόμη αμφιλεγόμενα, χωρίς πειστικές και οριστικές απαντήσεις. Επιπρόσθετα η χρήση της δεν διασφαλίζεται επαρκώς, ούτε από την τιτλοποίηση των παρασκευασμάτων, ούτε από τη νομική διαδικασία ελέγχου διακίνησής τους. Ανάλογα προβλήματα ασφάλειας αφορούν και τα συνθετικά ανάλογα κανναβινοειδών που ως ισχυροί ανταγωνιστές των υποδοχέων CB1-CB2, εκδηλώνουν σοβαρές παρενέργειες: Chemistry and pharmacotoxicity of cannabis: Recent data.

Η CBD συνιστά το κύριο συστατικό και των συμπληρωμάτων διατροφής, που κυκλοφορούν χωρίς ποιοτικό έλεγχο. Με βάση τις μέχρι σήμερα μελέτες η χρήσιμη αλλά όχι «ακίνδυνη» CBD αποδεικνύεται ένα πολυδύναμο βιοδραστικό μόριο. Η CBD, δρώντας σε πληθώρα σωματικών υποδοχέων, πέραν του ανταγωνισμού στο ενδοκανναβινοειδές σύστημα, εκδηλώνει ενδεικτικά ένα σημαντικό αριθμό ενεργειών (αντιοξειδωτική, αντιφλεγμονώδη, αναλγητική κ.ά.), αλλά και σοβαρών παρενεργειών, όπως: υπόταση, ζάλη, υπνηλία, επιδείνωση συμπτωμάτων σε μεγάλες δόσεις στη νόσο του Parkinson, νευρολογικά προβλήματα σε παιδιά, διαταραχές του καρδιακού ρυθμού της θερμοκρασίας, του pH, του όγκου ερυθρών αιμοσφαιρίων, των επιπέδων καλίου, νατρίου κ.ά.

Εκτός των ανωτέρω, έχουν παρατηρηθεί σοβαρές αλληλεπιδράσεις της CBD, με συννοσηρότητες, αλλά και αλληλεπιδράσεις με ευρέως συνταγογραφούμενα φάρμακα, όπως: αντιεπιληπτικά, αντιυπερτασικά, αντιεμετικά, απλά ηρεμιστικά, αντιβιοτικά, στεροειδή, αντικαρκινικά κ.ά. Οι ανεπιθύμητες αυτές ενέργειες οφείλονται στην ανταγωνιστική παρέμβαση της CBD σε ισομορφές φαρμακο-μεταβολικών ηπατικών ενζύμων (CYP, 1a, 2B6, 2C8, 3A4, κ.ά.), αλλά και των κυτταρικών μεταφορέων φαρμάκων (p-γλυκοπρωτεΐνη).

Η αλόγιστη χρήση συμπληρωμάτων CBD εγείρει εύλογες ανησυχίες για την ασφάλεια/αποτελεσματικότητα, ειδικά μετά από μακροχρόνια χρήση. Πολλές μελέτες έχουν δείξει επίσης την πιθανότητα βλάβης στο ήπαρ και στο ανδρικό αναπαραγωγικό σύστημα, ενώ κατά τον FDA, δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για να προσδιοριστεί η ασφαλής δόση/χρόνος CBD πριν προκληθεί βλάβη, συμπληρώνοντας ότι απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά και στις εγκύους.

Σε ό,τι αφορά τα συμπληρώματα διατροφής, εκτός της παρουσίας της CBD, αρκετά εξ αυτών περιέχουν και μικροποσότητες της ψυχοδραστικής Δ1THC, παρ' ό,τι η ανωτέρω Υπουργική Απόφαση το απαγορεύει ρητώς (HPLC όριο ποσοτικοποίησης 0.1mg/l). Ωστόσο, τα εν λόγω σκευάσματα εξακολουθούν να υπάγονται στη νομοθεσία της ελεύθερης διακίνησης των απλών συμπληρωμάτων διατροφής.

Για τους παραπάνω λόγους, μόλις πρόσφατα, ο FDA ανακοίνωσε ότι θα συνεργαστεί με το Κογκρέσο για να εξετάσει μια νέα ρυθμιστική οδό, για τα συμπληρώματα διατροφής και τα τρόφιμα με CBD, με στόχο να βρεθεί η ορθή ισορροπία μεταξύ της επιθυμίας των πολιτών για πρόσβαση σε αυτά τα προϊόντα και της εποπτείας που απαιτείται για τη διαχείριση των κινδύνων. Ορισμένα από τα ειδικά μέτρα που θα ληφθούν ενδέχεται να είναι σαφείς οδηγίες στις ετικέτες, πρόληψη προσμείξεων, περιορισμούς στην περιεκτικότητα της CBD και στη χορήγηση, ενώ θα εποπτεύει και τα προϊόντα για ζώα. (f-kosmos.gr 2-2-2023).

Μήπως, για την προστασία του κοινού, μια ανάλογη ευαισθητοποίηση, θα πρέπει να εκδηλωθεί με επικαιροποιημένα μέτρα-δικλείδες ασφαλείας, άμεσα και στη χώρα μας;